

STORTINGET

Representantforslag 172 S

(2025–2026)

fra stortingsrepresentantene Frøya Skjold Sjursæther og Oda Indgaard

Dokument 8:172 S (2025–2026)

**Representantforslag fra stortingsrepresentantene
Frøya Skjold Sjursæther og Oda Indgaard om å slå
ned på grov miljøkriminalitet**

Til Stortinget

Bakgrunn

Økokrim har for første gang levert en egen trusselvurdering for miljøkriminalitet i Norge. Trusselvurderingen advarer om at miljøkriminalitet er en form for lønnsom økonomisk kriminalitet som samtidig er vanskelig å oppdage. Konsekvensene kan være svært alvorlige og langvarige – og forsterkes ytterligere av klimændringer. Sunne økosystemer er beredskap mot ekstremvær. Svekkelse eller ødeleggelse av slike økosystemer øker sårbarheten for naturkatastrofer. Det er med andre ord viktigere enn noen gang at myndighetene lykkes med å slå ned på alvorlig miljøkriminalitet.

Potensialet for høy fortjeneste kombinert med lav oppdagelsesrisiko tilsier strenge straffer. Derfor har Stortinget satt strafferammen for brudd på forurensningsloven til tre års fengsel, og 15 års fengsel for grove brudd.

Ifølge Økokrim begås gjerne miljøkriminalitet i kombinasjon med lovlig virksomhet. For eksempel har man sett flere alvorlige hendelser i oppdrettsbransjen de siste årene. Det gjelder gjerne utslipp av plast og kjemikalier eller rømming. Utviklingen i petroleumssektoren gir også grunn til bekymring. Sektoren har ikke lyktes i å innfri målet om nullutslipp av de mest giftige kjemikaliene fra norsk sokkel, som Stortinget vedtok alle-

rede i 1997. Offshore Norges klima- og miljørapport for 2025 viser at det var hele 266 utilsiktede utslipp av olje og kjemikalier fra sokkelen i 2024. En gjennomgang av Klassekampen i 2020 viste at av 3 528 ulovlige utslipp de siste 15 årene, hvor 492 var store, hadde Miljødirektoratet kun anmeldt elleve til politiet. Ved flere anledninger har Miljødirektoratet gitt selskaper forurensningstillatelser med ettervirkende kraft, i stedet for å anmelde ulovlige utslipp som har pågått over lang tid. En slik praksis undergraver myndighetenes kontroll med utslipp fra sokkelen.

Myndighetenes inaktivitet setter liv, helse og økosystemer i fare. VG har avdekket at arbeidere på Melkøya LNG er plaget med alvorlige symptomer, sannsynligvis fra urapporterte utslipp til luft. På raffinerianlegget på Mongstad er Equinor siktet for grove brudd på forurensningsloven. Økokrim mener det skyldes tilfeldigheter at liv så langt ikke er gått tapt. I havnæringen advarer Økokrim om kvotejuks, ulovlig bruk av legemidler, dårlig dyrevelferd, forurensede utslipp og rømming av oppdrettsfisk. På sikt utgjør miljøkriminalitet i havnæringen en betydelig trussel mot verdiskapningen i næringen. Hadde selskapenes forventning om straff vært klare, ville de kanskje agert tidligere.

Grov miljøkriminalitet er også økonomisk kriminalitet. Det skjer i tilknytning til lovlig virksomhet, kan innebære stor fortjeneste – og er viktigere enn noen gang å stanse. Når store selskaper begår alvorlig kriminalitet, er det bedriftsledelsen som er strafferettslig ansvarlig. Likevel ser man svært sjelden at bedriftsledere blir siktet eller straffet for miljøkriminalitet begått av bedriften deres. I mange tilfeller møter ikke myndighetene miljøkriminalitet med straff overhodet. I noen tilfeller møtes de med bøter – som ofte utgjør en forsvinnende liten del av selskapets omsetning. Kun i svært

sjeldne tilfeller utsteder myndighetene betydelige bøter, og i enda færre tilfeller blir ansvarlige personer sikket.

Lovgiver kan ikke akseptere de facto straffefrihet for bedriftsledere som er ansvarlige for alvorlig miljøkriminalitet. Derfor ber forslagsstillerne nå om at regjeringen skjerper oppfølgingen og håndhevingen av forurensningsloven.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om å styrke strafferettslig forfølgelse av miljøkriminalitet ved å styrke anmeldelsespraksis, heve strafferammer i naturmangfoldloven og viltloven og arbeide for økt bruk av inndragning.
2. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til virkemidler for å styrke politiets arbeid med miljøkriminalitet, gjennom arbeid med både trusselvurdering, etterretning og forebyggende arbeid, senest innen statsbudsjettet for 2027.
3. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til virkemidler for å gi økt tilsyn, økt etterforskningskapasitet og økt oppsynskapasitet hos respektive myndigheter.
4. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til tiltak som styrker Statsforvalterens evne til å føre tilsyn med kommunene og anmelde miljøkriminalitet.
5. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til virkemidler for å styrke sivilsamfunnets historisk betydningsfulle rolle og kapasitet i å ettergå og anmelde miljøkriminalitet.
6. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til hvordan man kan øke bruken av personlig straff i forbindelse med alvorlig miljøkriminalitet.
7. Stortinget ber regjeringen sørge for at Miljødirektoratet og Havindustritilsynet senker terskelen for å anmelde miljøkriminalitet.
8. Stortinget ber regjeringen sørge for at Miljødirektoratet og Havindustritilsynet utfører regelmessige tilsyn, følger opp at pålegg blir gjennomført, og anmelder alle lovbrudd.
9. Stortinget ber regjeringen sørge for at Miljødirektoratet som standard praksis anmelder alle utslipp som ikke er i tråd med gitt utslippstillatelse.
10. Stortinget ber regjeringen sørge for at Miljødirektoratet ber operatører for petroleumslisenser avslutte produksjonen i perioder hvor operatøren ikke kan operere innenfor norsk lov.
11. Stortinget ber regjeringen sørge for at Havindustritilsynet har strengere kontroll av avvik.
12. Stortinget ber regjeringen sørge for at Havindustritilsynet senker terskelen for pålegg.

17. mars 2026

Frøya Skjold Sjursæther

Oda Indgaard